

Leder: I sandhedens tjeneste

USA's svar på Jens Olaf Jersild, Michael Moore, løb for nylig med årets prestigefyldte palmer i Cannes for sin nyeste film *Fahrenheit 9/11* (2004), der bl.a. sætter fokus på nogle af bevæggrundene for USA's krigsdeltagelse i Irak. Hermed ser det ud, som om den politiske (dokumentar-)film har fået lidt af en renæssance. I Moores tilfælde blev det internationale gennembrud for alvor skudt i gang for to år siden med den dramatiske *Bowling for Columbine* (2002), en tankevækkende, men også yderst underholdende film om omstændighederne ved massakren på Columbine High i 1999 og amerikanernes forhold til våben. Moores film er dog langt fra uproblematiske, ikke mindst som dokumentarfilm betragtet. En flue på væggen? I så fald en voldsom forædt spyflue med en summevolumen på højde med et kor af Tuva-sangere. Det kommer næppe bag på nogen, at Moores nyeste film, *Fahrenheit 9/11*, allerede inden præmieren herhjemme har mødt en hel del kritik, og man kan spørge sig selv, hvorvidt Moore skal betragtes som en selvbestaltet retfærdighedens hævnende engel eller blot en opmærksomhedssøgende idealist, som ikke skyr nogen midler for at hænge samfundets onde kræfter ud (tænk bare på den ubamhjertige og pinagtige forfølgelse af en forvirret og alderssvækket Charlton Heston i *Bowling for Columbine*)?

Fahrenheit 9/11 er blevet klandret for at fordreje virkeligheden lige lovligt meget i sin iver efter at udstille George W. Bushs uduelighed og komprimere den amerikanske regering mest muligt. Et eksempel fra traileren: Nærbillede - George Bush med dybe panderynker og et alvorfuldt blik opfordrer indtrængende alle nationer til at gøre alt, hvad de kan "to stop these terrorist killers." Zoom ud - vi ser at Bush befinder sig på en golfbane. Han nikker et "thanks" til journalisterne og fortsætter "now watch this drive." Uden tvivl en pinlig og meget morsom scene, der fremstiller den mægtigste mand i verden som utroværdig og lidt af en fritidspolitiker. Men er der egentlig noget galt med at præsidenten spiller golf? Og er det i bund og grund ikke alt for let at reducere komplicerede problemstillinger til underholdning? Tjo... men så kan man jo spørge sig selv, hvad virkeligheden egentlig er, og hvem der kan give det rigtige billede af den? Moore går uden tvivl direkte efter struben, men han forsøger ikke at lægge skjul på, at der bag enhver fortælling findes et menneske med en holdning. Ingen burde være i tvivl om, at Moore med sine film fortæller sin version af, hvordan virkeligheden hænger sammen. Det afgørende er, at han peger på en række interessante aspekter og sammenhænge, hvis relevans man kan være enig eller uenig i, men aldrig ligeglad med! Moores film opfordrer med andre ord til kritisk diskussion. Og det er naturligvis vigtigt i et samfund, hvor medierne - inklusive filmen - uden tvivl spiller en stor rolle for vores opfattelse af den verden, vi lever i.

1910'erne og 1920'ernes udbredte idé blandt filmskabere og -teoretikere om filmen som et redskab til at indfange og gengive virkeligheden objektivt forekommer temmelig naiv i dag. Den euforiske tro på filmen som et nyt sandhedsvidne, der gennem den blotte mekanisk-fotografiske optagelse kunne præsentere publikum for et ubestrideligt sandt billede af den omgivende verden, har for længst måttet vige til fordel for en kritisk mediebevidsthed, der til tider nærmer sig dyb mistillid. Som Karsten Fledelius pointerer i artiklen "Film, politik og propaganda" er filmen siden sin fødsel blevet benyttet som et redskab for politisk agitation, hvad enten det har været i Lenins Sovjetunionen, Hitlers Tyskland eller som forklaring af den amerikanske indsats i Vietnam. I dag ved enhver, at film på ét eller andet plan er fiktion, eller i hvert fald som et minimum er farvet af instruktørens holdning til dette eller hint, afspejlet og realiseret gennem fotografens, klipperens og lydmandens arbejde med komposition, montage og lydbillede. Det er simpelthen postmoderne barnelærdom, at filmens, kunstens og mediernes billede af virkeligheden kan nedbrydes til bidder af information, som er behændigt sat sammen til én version af virkeligheden blandt mange mulige.

Og så alligevel... I forbindelse med visse film som for eksempel Mel Gibsons *The Passion of the Christ* synes dette filmens grundvilkår momentant at være sat ud af funktion til fordel for en indædt vrede over, at instruktøren tillader sig at skildre sin version af historien. Det er trist, fordi disse talrige udfald mod instruktøren og filmens sandhedsværdi dræber ethvert tilløb til en seriøs diskussion af filmen som film og af de sider af filmen, der kvalificerer den som et interessant kunstværk, et stærkt æstetisk udsagn.

I et af det kommende efterårs numre af 16:9 vil netop dette forhold blive debatteret. Men allerede i det aktuelle nummer lancerer vi - med et indlæg om netop *The Passion of the Christ* - en læserbrevssektion, som inviterer alle jer derude til at komme med seriøse bidrag til diskussionen af film omtalt i 16:9 samt 16:9-artikler som sådan. For at kvalificere indlæggene og undgå spontane, mavesure opstød eller fornærmede følelser vil vi gerne opfordre til længere, velovervejede indlæg, som vi forbeholder os ret til - som enhver anden brevkasse - at sortere i. Der er altså med andre ord ikke tale om et internetforum i gængs forstand - dem findes der masser af i forvejen.

Blandt meget andet byder det nye nummer desuden på et eksklusivt møde med den internationalt anerkendte filmforsker, David Bordwell, hvis bøger ikke blot må formodes at udgøre en fast del af pensum for enhver filmstuderende, men også tilbyder den almindeligt filminteresserede masser af spændende læsning om film generelt. Ud over Bordwells splinterny artikel om Hal Hartley, bringer vi 1. del af et interview med Bordwell foretaget af Jakob Isak Nielsen.

Rigtig god læselyst!

[Udskriv denne artikel](#)

[Gem/åben denne artikel som PDF \(? Kb\)](#)

[Gem/åben hele nummeret som PDF \(??? Kb\)](#)

Karsten Fledelius er lektor ved Institut for Film- og Medievidenskab, Københavns Universitet. Artiklen "Film, politik og propaganda" findes i *Politologiske Studier*, årg. 4 nr. 4, *Film og Politik*, oktober 2001, og er desuden tilgængelig på www.politologiske.dk.

|| [forrige side](#) | [næste side](#) ||